

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi poli in veljá po pošti za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vinarjev, za četrt leta 2 kroni. V tiskarni sprejemana za celo leto 6 kron, za 1/2 leta 3 krone, za 1/4 leta 1 krono 50 vin., ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LIII.

V Ljubljani, 1. junija 1900

List 22.

Mariji.

Pozdravljam te pomlad, ki s svojim cvetjem
obsula dol si ter gore,
proslavljajo te ptičev zbori s petjem,
slave te vse stvari zemlje.
In v divni harmoniji vsi glasovi,
prelili so se v jeden glas,
ta glas pa v pesmi vedno novi
slavi ljubezni čisti kras.
Na njenem se naročju vse ogreva,
na svoje kliče vse srcé,
vse čuti njo, vse slavo njej prepeva, —
in jaz — naj nosim sam gorje!? —
Mar jaz naj sam v vesoljni tej radosti,
jaz sam naj bodem tožno-tih! —
Ne, ne, srce, otresi se britkosti,
saj greje te ljubezni dih. — —
Glej Deva te nebeška sama ljubi,
Marija k sebi te želi,
k njej hiti, večno jej ljubav obljubi,
saj Ona je ljubezni hči.

o—o

Cerkve in zvonovi v dekaniji Kranj.

(Dalje.)

VIII.

Križe.

Zupnija obhaja svoj patrocinij 3. majnika, ko se spominjamo **najdenja sv. Križa**.

Sv. Helena pride v pozni starosti — imela je že 80 let — v Jeruzalem. Ker je njen sin Konstantin Veliki premagal sovražnike z znamenjem sv. križa (τοῦτοῦ σιγῆ), gojila je željo, da bi se našel pravi križ Kristov, t. j. tisti, na katerem je umrl Gospod za odrešenje sveta. Podpira jo jeruzalemski škof sv. Makarij in leta 326 izkopljejo na gori Kalvariji najbolj dragoceno svetinjo, blizu 300 let skrito v zemlji. Sv. Helena da zidati tukaj veličastno cerkev; v njej shrani večjo polovico križa; drugi kos

pošlje svojemu sinu Konstantinu, ta ga pa velik del podari papežu Silvestru (314—335). Znamenito relikvijo časté še sedaj v baziliki sv. Križa, ki se prišteva sedmerim glavnim cerkvam v Rimu.

V arhivu križke župnije je ohranjenih več starih listnin, nekaj celo iz 14. in 15. veka. Preiskovalec, nabirajoč gradivo za zgodovino te duhovnije, bo našel precej važnih podatkov. Ko je posvetil kaprulanski škof Daniel de Rubeis kot glavni pooblaščenec oglejskega očaka Dominika Grimani 16. majnika 1512 cerkev sv. Jurija nad Bistrico, beremo v dotičnem pismu: *Consecravimus ecclesiam in honorem s. Georgii, sitam in monte prope Novum Forum, filialem curatae ecclesiae s. Crucis, annexae plebaniae Crainburgensi*. (Posvetili smo cerkev v čast sv. Juriju na hribu poleg Tržiča, podružnico duhovnije sv. Križa, pripadajočo župniji Kranj). Iz tega sklepamo dvoje: 1.) da so imeli v Križih ono leto (1512) že svojega duhovnika, ker se imenuje cerkev „ecclesia curata“ in 2.) da duhovnija še ni bila popolno samostojna, ampak podrejena Kranju. Toda kmalu potem postane neodvisna; med prvimi vikarji se bere Gašpar Jančič, bivajoč tu od 1571 do 1581. Za njim pridejo: 1585 Jakob Bogat, 1590 Jurij Barle, 1594 Tomo Gruden, 1596 Sebastijan Aparnik, 1600 Ivan Kilar, 1609 Matej Gruden, 1614 Baltazar Stros, 1621 Ivan Novak, 1632 Lovro Krt. Naslednike zadnjemu omenjamo pozneje.

O cerkvi imamo iz leta 1494 važno poročilo, pisano na pergamentu in hranjeno v župnijskem arhivu. Glasi se: *Petrus Carolus, episcopus Caprulanus et dioecesis Aquileiensis, sede vacante, vicarius generalis. Sanctissimam ac victoriosissimam Crucem, in qua Dominus et Salvator noster pe-*

pendit, ut nos a morte redimeret, cui mortale genus ex primi parentis praevaricatione obnoxium erat, speciali veneratione complectentes: ecclesiam s. Crucis prope Novum Forum, sub plebe s. Cantiani, oppidi Crainburgensis, dioecesis Aquileiensis, superioribus annis a crudelissimis Turcis violatam et deturpatam, hodie die X. Junii MCCCCLXXXIII secundum ritum, modum et formam sacrosanctae Romanae ecclesiae consecravimus, solemniter purgavimus et reconciliavimus. (Peter Karol, kaprulanski škof in izpraznjene oglejske škofije glavni namestnik. S posebnim spoštovanjem do presvetega in zmagoslavnega Križa, na katerem je visel naš Gospod in Oče naš, da bi nas rešil smrti, katero je zaslužil človeški rod zaradi greha prvih starišev: — smo cerkev sv. Križa, katero so v preteklih letih oskrunili grozoviti Turki, stoječo blizu Trziča in spadajočo k župniji sv. Kancijana mesta Kranj v oglejski škofiji, danes 10. junija 1494 slovesno posvetili po obredu sv. rimske cerkve). Ta izvorni akt je znamenit v marsikaterem oziru in sicer:

a) Izraz „sede vacante“ kaže, da oglejska očakovina 10. junija 1494 ni imela patrijarha. Ker je vladal Hermolaus I. Barbarus od l. 1491 do 1493, je bil naslednik Nikolaj II. Donatus izvoljen gotovo šele od 10. junija 1494 dalje. Nikolaj torej nikakor ni mogel biti oče, če leta 1493, kakor navajajo zgodovinarji, sledeči duhovskemu zapisniku (status personalis et localis) goriške nadškofije.

b) Gledé dostavka „Dioecesis Aquileiensis“ omenjamo: Dasiravno ima ljubljanska vladikovina že dne 6. decembra 1461 svoj začetek, pripadel jej je Kranj, torej tudi njegovi dve podružnici Križe in Podbrezje, stoprv 17. avgusta 1507. Takrat je namreč podaril cesar Maksimilijan I. plebanijo Kranj škofu Krištofu Rauber. Očaki so si sicer prisvajali še potem neko pravico do nje, toda v resnici je niso imeli več.

c) Kriška cerkev je bila posvečena že pred imenovanim letom 1494. „Reconciliavimus“ pomenja, da jo je škof Peter Karol vnovič odločil za službo božjo. Stala je veliko let poprej in nekateri jej pri-sojajo celo starost s cerkvijo sv. Jurija v Stari Loki.

d) Nedvomljiv dokaz, da so bili Turki v Križih in da so opustošili cerkev, imamo v besedah: „superioribus annis a crudelissimis Turcis violatam et deturpatam.“ Naš dokument je bil pisan ob času, ko je imelo takratno ljudstvo dušmane še v živem spominju; saj so divjali tod okrog le pred nekaj leti (superioribus annis). Bližnji „Tabor“ v podbreški župniji bi znal povedati kaj več o polumescu. Žal, da mrtvo zidovje ne zna govoriti.

Žalostna podoba nam stopa pred oči, ako zasledujemo daljni razvitek kriške duhovnije. Za Turki so prišli luterani, za temi pa je nastopila verska brezbriznost, ki se kaže posebno v tem, da so bile cerkve popolno zanemarjene. Najbolj zanesljiva priča o tej dobi so škofijski vizitacijski zapisniki iz prve polovice 17. veka. Župnijska cerkev je imela takrat štiri altarje: v prezbiteriju

sv. Križ, na ženski strani oltar Matere božje, na moški sv. Ivana evangelista, sredi cerkve je stal oltar sv. Štefana in krstni kamen. Sveto rešnje Telo je bilo shranjeno v zidu na evangelijski strani svetišča. Vse silno zapuščeno. Kakošne so bile še-le podružnice, ki niso imele niti najpotrebnejših reči! „Spoliata necessariis“ — se bere od ene cerkve do druge. Škof Rajnald Scarlighi, leta 1631 navzoč v Križih, določi, naj se napravi tabernakelj v velikem oltarju in obesi svetilka svetišču sredi oboka. (Ordinavit, tabernaculum in altari majori extrui et lampadem in medio fornicis chori appendi). Takratni kriški vikarij Lovro Krt začne po škofovi določbi spravljati v red toliko let unemarjeno župnijo, snažiti cerkve in vnemati ljudstvo za versko življenje. Delo nadaljujejo nasledniki: Andrej Ahačič (1645), Martin Popal (1650), Peter Tomažin (1654), Jakob Perne (1657), Andrej Bajželj od 1657 do 1674, Matej Stucin od 1674 do 1679, Andrej Valputič od 1679 do 1691, Andrej Klemenčič (1691—1705), Mihael Prešeren (1705—1728), Jurij Žontar (1728—1732), Matija Josip Stadler (1733—1738), Andrej Voglar (1739—1766), Jurij Voglar (1766—1796), Primož Smole (1798—1809), Ignacij Božič (1809—1824), Mihael Kogovšek (1825—1842) Francišek Drachsler (1842—1861), originalni govornik Matej Keršmanec (1861—1870), Francišek Bohinjec (1870—1897). Od leta 1898 pastiruje župnik Francišek Porenta.

Iz zapisnika cerkvenih opravil (directorium excursuum), katerega je 1694 potrdil glavni škofov namestnik Talničar, posnemamo, da so hodili župljani vsako leto na več krajev s procesijo, namreč: 1. majnika v Podbrezje, 4. majnika v Kovor, šesto nedeljo po veliki noči k Materi božji „in lacu“ t. j. na Jezero, binkoštno nedeljo v Crngrob, praznik sv. Trojice v Trzič, 21. junija na Šmarino Goro, 24. junija zopet v Kovor, 29. junija v Naklo, 22. julija zopet v Trzič, 1. avgusta v Kranj. Župnik se je moral strogo držati določenih dni, sploh ves red božje službe izvrševati natanjko po predpisih. Ako bi kaj izpremenil po svoji volji, plača 10 trdnjakov kazni v prid cerkveni blagajni (sub poena 10 coronatorum, necessitati ecclesiae applicandorum).

Matice kažejo med seboj gledé časa veliko oddaljenost. Ko se začenja krstna knjiga z novembrom 1669, pričenjati se poročna knjiga in mrliška še-le 1784. Spisavale ste se gotovo že poprej, a na neznan način prišle v izgubo. — Leta 1744 je naštetih v vsem vikarijatu 1412 duš.

Stara cerkev je bila neznatna, ozka in nizka. Vikarij Ignacij Božič se poloti leta 1810 nove zidave. Stranske stene so bržkone še iz nekdanjega svetišča, odtod podolgovata oblika; ladija ima podobo rotunde in je precej višja in širja kakor svetišče. Notranja dolgost vse cerkve iznaša 25·38 m, šitjava 12·40 m. Ker je menda dalj časa neometana čakala potrebne oprave, posvetil jo je še-le knezškof Anton Alojzij Wolf 29. avgusta 1830 z velikim oltarjem vred, kamor so bile vložene koščice sv. mučencev Modesta, Gabidija in Veneroze. Veliki oltar je bil narejen 1838 in blagoslovljen po vikariju Mihaelu Kogovšek. Slika predstavlja sv. Heleno in jeruzalemskega škofa sv. Makarija pri najdenju sv. Križa na gori Kalvariji. — Kako to, da slikajo sv. Heleno kot mlado deklico, ko je bila stara takrat že 80 let! Poleg glavne podobe so ob straneh kipi sv. Petra, Pavla, Lavrencija in Florijana; tabernakelj je iz rujavega in sivega marmorja. Svetišču na stropu vidimo Krista na križu, pod ladijinim obokom štiri evangeliste (slikal Bizjak 1848). Ker je cerkev v ladiji izbuhnjena, stojita v plitvih kapelah dva oltarja, v katerih časté na evangeljski strani Marijo brezmadežno, na listni sv. Barbaro. V 17. veku je bil na tej strani oltar sv. Ivana evangelista. — V zakristiji lepa omara in klečalnik iz črešnjevga lesa z letnico 1756.

Stolp stoji pred glavnim vhodom tako, da nima cerkev nobenega pročelja. O zvonovih ni poročati veliko, vsi trije so vlti v Anton Samassovi zvonarni (1862). Pevajoči v moltrizvoku d—f—a = 1, 3, 5 merijo skozi spodnje krilo 135:112:90 cm. Teža jim je 2415, 1330 in 744 funtov.

Veliki s podobami: Križ, sv. Helena, sv. Florijan. PER SIGNUM S. CRUCIS LIBERA NOS AB OMNI MALO. SUB R. D. MATTHEO KERŠMANC. (Reši nas vsega hudega z znamenjem sv. Križa. Ob času župnika Mateja Keršmanec).

Srednji: Križ, Marija obdana s sijajem, sv. Matej.
Mali: Križ, sv. Josip, sv. Barbara.

Župnik Josip Lavtižar.

(Dalje prihodnjič.)

V Jezusovem srci.

Srce nestalno moje ti,
kedaj mi bodeš mirovalo?
Tako nemirno biješ mi,
kot nekaj željno bi iskalo?

Kaj ne, srce, ti si želiš
srca, ki tebe bi ljubilo?
Ljubezni žejno hrepeniš:
do sita bi se je napilo.

„Da, res da iščem brez miru,
ljubezni v svetu iščem prave!“ —

A čuj, zaman jo iščeš tu;
tù vladajo, le zgolj zmotnjave!

A tam pri mali lučici,
kjer Jezus miljeni domuje;
tam ti zmotnjav ni, ni strasti,
le tam ljubezen ti stoluje.

Srce sem pridi brez strahu,
srce tu Božje boš dobilo:
Ljubezni Božjega sinu
se tu do sita boš napilo!

Brat Marijan Nežič.)*

Binkoštna nedelja.

„Peklenska vrata je ne bodo zmagala! . . .“

Binkoštno nedeljo obhajamo takorekoč rojstni dan naše sv. katoliške cerkve. Ko bi bili mi stali kraj zibelke naše matere sv. cerkve, kakšno prihodnost bi jej bili pač prerokovali. Gotovo bi jej ne bili prerokovali nobene, ali pa vsaj take ne, kakoršno je dosegla. Seveda mi smo ljudje. A Bog jej je prerokoval drugačno prihodnost: „Oniminejo, ti ostaneš . . . Peklenska vrata te ne bodo zmagala.“

Mlado še in šibko sv. katoliško cerkev so napadali njeni ljuti sovražniki, obstopili z morilnim orožjem nje zibelko, da jo končajo: bila je novorojeno dete, katero je grozoviti Herod hotel umoriti. Kolikor bolj je rastla, toliko več sovragov se je zaklelo, zadati jej smrtno rano; a prenesla je vse rane, premagala vse sovrage in večja, mogočnejša, veličastnejša je obhajala zmagovalka svoje zmage: vsaka zmaga je vtisnila nov biser v njeno kraljevo krono.

Kako so preganjali sovražniki cerkve apostole in njihove učence! Od vzhoda do zahoda so se oznanjevala povelja smrti in se izvrševala z nečloveško surovostjo. Tristo dolgih let so krvoločni rimski cesarji prve kristijane morili. Rim, to mogočno mesto, ki je danes središče vsega sveta, kamor se s spoštovanjem ozira oko vsakega, ki ima iskrico verskega čuta v sebi, to mesto se je bilo spremenilo v kralnico, kjer so mučili sveto katoliško cerkev. Tristo let so jo preganjali krivoverci, daljnih tristo let tuja kruta ljudstva, ki so se udeležila pomenljivega ljudskega, vesoljnega preseljevanja; tristo let ljuti Turki; doživela je cerkev grški razkol, ločili so se od nje Grki, Rusi, Bolgari, Srbi. Prišel je Luter in z njim brezverni modrijani: racijonalizem, ateizem, liberalizem, socializem, anarhizem, ki so se združeni v brezverski družbi prostozidarjev zaletavali in se zaletujejo v sveto

*) Tem potom, dragi prijatelj — naprej!

cerkev, da bi omajali temelj stebrov, na katerih sloni sv. cerkev. Kruta sila ni mogla ukloniti sv. katoliške cerkve: „Vicisti Galilae!“ Zmagal si, Galilejec, zmagala si katoliška cerkev! moral je zaklicati in mora zaklicati premagani sovrag.

Osemnajst stoletij podobna je sv. katoliška cerkev ladiji, ki je izpostavljena vsem viharjem. Kakor je morala vzdihovati v tej dolgi dobi s svetim Pavlom: „Veliko sem prestala v nevarnosti mej razbojniki, mej rojaki, na morju, mej lažnjivimi brati, v trudu in revii“, tako se more tolažiti z besedami istega apostola: „Iz vseh me je Gospod otel.“

In če se danes čujejo škodoželjni klici „Vera v nevarnosti“, „Papež jetnik“, „stojalo cerkve se maje“, in če vladajo žalostne razmere in protiverski duh na vso moč deluje, da prej ko prej doživi popolni poraz sv. cerkve, ue bojmo se. Svetni duh mora podleči svetemu Duhu, katerega je Krist obljubil in poslal. Tako je njej jamčen in zagotovljen vedni obstanek. Podlaga, na kateri stoji, je trdna, mojster-ustanovnik vse-mogočen, delo njegova mora kljubovati vsaki sili: Bog sam je izpregovoril, izbirajoč si temeljni kamen: „Ti si Peter (skala), in na to skalo bom zidal svojo cerkev in peklenska vrata je ne bodo zmagala.“

L. P.

Presveto srce Jezusovo.

Daj mi, moj sin! svoje srce.

Pregor. 23, 26.

Med vsemi pobožnostimi, ki so se tekom časa razširile med ljudmi, je najbolj znamenita pobožnost do presv. Srca Jezusovega. Ta pobožnost namreč najbolj vpliva na naše življenje, ker skuša naše srce storiti podobno temu božjemu Srcu.

Kakeršno je naše srce, taki smo mi. Če je srce polno strahu božjega, tedaj smo vsi polni strahu božjega, če je naše srce last božja, tedaj je naša vsa oseba last božja.

Srce je središče čutil, v njem plapola ogenj navdušenja, v njem dozorevajo sklepi in dejanja. Srce ljubi, srce tekmuje, srce se v ljubezni vse žrtvuje.

Častimo pa božje Srce Izveličarjevo v dvojnem oziru: kot del Njegovega božjega telesa in kot središče najsvetejših čutil, ki so kedaj navdajala srce kakega človeka. To Srce je ognjišče one goreče ljubezni, ki je ves svet ogrela in zopet vnela v ljubezni za to Srce. Ono je bivališče božjih, neskončnih kreposti, po katerih se ljudje sami bolj in bolj bližajo Bogu.

Čudovita so dela našega Izveličarja. In kje jim je izvor? Izvor jim je božje Srce Jezusovo. Ono je bilo za nas od onega trenutka, ko je boren prišel na svet v betlehenskem hlevcu pa do smrti na križu. In ljubezen, ta goreča ljubezen do nas ga je nagnila, da je delal vse one čudeže, da se je za nas ponižal, trpel in umrl! Dal nam je vse, vse, da nam več ni mogel dati, dasi je vsemogočen. — Kdo nam namreč more kaj dragocenejšega dati, kakor svoje življenje. Da dal nam je še več — samega sebe. Za nas prebiva v tabernakeljih naših cerkva pod neznatno podobo kruha ter se daje našim dušam v hrano. Tu bije noč in dan Njegovo Srce za nas in kliče vsem: „Pridite k meni vsi, kateri se trudite in ste obloženi, in jaz vas poživim.“ Tako milo nas vabi, ne preslišimo Njegovega klica! Pristopajmo radi in pogosto k sv. obhajilu in prejemanju Ga z veliko ljubeznijo. Ljubezen se da vrniti le z ljubeznijo. Nikdar pa Mu ne izkažemo večje ljubezni, kakor kadar Ga vredno sprejmemo v svoje srce.

V vsem svojem delovanju posnemajmo Srce našega Izveličarja! Kajti kako bomo mogli vestno izpolnovati svoje dolžnosti, ako ne posnemamo tega božjega Srca? Kakor je samo eno ime, ki se zamoremo po njem izveličati in to je sveto ime „Jezus“, tako je tudi en sam učitelj, ki nas uči priti do svetosti, in ta učitelj je presv. Srce Jezusovo. Nikdar se ne bomo mogli povspeti na višjo stopinjo popolnosti in otresti se zemeljskega prahu, ako ne bomo vsaj nekoliko poznali božjega Srca Jezusovega.

Podlaga vseh čednosti je ponižnost. Ponižnost je temelj, na kateri zidamo vse drugo. In kdo nas uči lepše ponižnosti, kakor On v presv. zakramentu? Tudi iz tabernakeljna nam milo kliče: „Učite se od mene, ker sem krotak in iz srca ponižen!“ Da, ponižen, potrpežljiv in krotak je Jezus tudi tukaj. On, kralj nebes in zemlje biva v tako ozkem tabernakeljnu in čaka nas, da pridemo in Mu odkrijemo svoje srce, potožimo svoje nadloge in Ga prosimo tolažbe. In to je gotovo, da jo dobi vsak, kdorkoli Ga za njo prosi: „Pridite k meni vsi, kateri se trudite in ste obloženi, in jaz vas poživim.“ On večna Resnica, ki je neskončno zvest, bode zvest svoji dani besedi in dá vsakemu, ki Ga prosi, svoj mir, mir, ki ga svet ne more dati.

Trpelo, veliko je trpelo Njegovo božje Srce, dokler je živel na zemlji. Hudobni svet je preziral ljubezen, ki je plamtela v Njem do nas. A tudi zdaj, ko nam je skazal vrhunec svoje ljubezni, ne nehajo žaliti tega svetega Srca. Ali bomo

mi mar neobčutljivi proti tej nehvaležnosti? Ne, to ne sme biti! Kar drugi zagreše, skušajmo mi vsaj nekoliko popraviti! Svet prezira in žali to ljubeče Srce, ljubimo, častimo Je mi tem bolj! Darujmo se Njemu popolnoma! „Sin, daj mi svoje srce!“ Poslušajmo Ga! Darujmo mu svoje srce z vsemi mislimi in željami! Darujmo mu vse svoje zmožnosti, dejanja in nehanja!

Recimo: „Na, Gospod, tu imaš to hladno srce! Vzemi je, spremeni je, ogrej je, in daj mi je prenovljeno nazaj!“

M. Š.

Ugovori in odgovori.

Francosko napisal Abbé de Ségur.

(Dalje.)

XVII.

Katoliška cerkev se je preživela.

Odgovor: Katoliška cerkev biva 1900 let in skoraj tako dolgo se sliši to isto besedovanje. Vsak brezbožnik, vsak odpadnik v vseh stoletjih si je domišljeval, da je doživel konec katoliški cerkvi. Vsakdo misli, da je uprav on pozvan, da zapoje nagrobnico papeštvu, katoliškemu svečeništvu, sveti maši, in starim verskim naukom; — a kljub temu ni še nikdar do tega prišlo.

Že v prvem stoletju krščanstva je neki rimski namestnik pisal cesarju Trajanu: „Kmalu bode vsled ukazanege preganjanja zatrta ta sekta (krščanstvo), in nič več ne bomo slišali o imenu križanega Boga. In Trajan je že davno umrl, a križani Bog še vedno vlada svet. Tristo let pozneje se je Julijan odpadnik hvalil, da „dela rakev Galilejcu“ t. j. da kmalu uniči Njegovo cerkev in vero. A Julijan je nedolgo potem umrl, Galilejec in Njegova cerkev pa živita še danes.

V šestnajstem stoletju je odpali menih Luter govoril o papeštvu kakor o kaki stari šari. „Papež, papež“, se je ustil, „dokler sem živ, sem zate kuga, a ko umrjem, bodem ti v propast.“ In Luter je umrl in njegova sekta razpada povsod, dočim papež še danes slavi slavje, kakor morebiti nikdar popreje.

Voltaire, ki se je vedel kot oseben sovražnik Jezusa Krista, Voltaire, ki je podpisaval svoja pisma z bogokletnico: „Voltaire Christ-moque“ (Voltaire Kristov zasramovalec) ali celo prideval svojo devizo: „Ecrasons l'infâme“ (Uničimo nesramneža t. j. Jezusa Krista in njegovo cerkev), je pisal svojemu prijatelju: „Utrujen sem že vedno poslušati, kako je bilo dvanajst ljudi dovolj, da osnujejo katoliško cerkev. A jaz le to dokažem, kako je enega dovolj, da jo poruši.“ Nekomu drugemu je pisal: „Za dvajset let bode z Galilejcem pri kraju. Dvajset let pozneje istega dne je ležal isti Voltaire na smrtni postelji v cbupu, da se na veke pogubi — zahtevajoč tolažila krščanskega duhovnika. A njega prijatelji niso dovolili duhovniku vstopa.

Cerkev je preživela vsa stoletja in še živi in v svojem mirnem razvoju uničuje vse, ki se drznejo njo sramotiti. Prav tako se zgodi velikim modroslovskim in socijalnim so-

stavom kakor tudi njihovim iznajditeljem. ki same sebe smatrajo z nečuvveno bahatostjo za reformatorje Jezusove vere, same sebe pa stavijo na mesto cerkve. Ti ljudje so veliko manj nevarni nego njihovi predhodniki in vendar malo mislijo na svojo slabost. Domišljevajo si, da ustvarjajo kaj novega, dočim pogrevajo le stare stvari od Voltaira, Calvina, Lutra, Arija i. dr. Zdi se, da so pozabili, kar je rekel Odrešenik prvemu papežu in prvim škofom — sv. Petru in drugim apostolom — pred svojim vnebohodom: „Pojdite in učite vse narode! Jaz sem z vami vse dni do konca sveta.“ (Matej 28, 19, 20).

Pozabili so menda, kar je rekel Jezus prvaku apostolom: „Ti si Peter (skala), in na to skalo bom zidal svojo cerkev in peklenska vrata je ne bodo premagala“ (Matej 16, 18). Mislijo li ti ljudje, da bodo podrlji, kar je Bog sezidal?

Ne, katoliška cerkev se ni „preživela“ in se ne bode preživela, dokler ne izpolni svojega poslanstva, dokler se svet ne preživi. Ko pa izpolni sv. cerkev svoje poslanstvo — takrat se je pa tudi svetu ura iztekla. (Matej 24, 14). Cerkev se ne boji ničesar, ona si je v svesti svojega božjega postanka in svoje moči. Svoje sedanje nasprotnike bode pokopala veliko mirneje in še z veliko manjim trudom, nego je pokopala njihove predhodnike.

A. M.

(Dalje prihodnjič.)

Cena in vpliv krščanske žene.

Dve očesi imamo, ki ste enako umerjeni pri pogledu in opazovanju; drugo drugo podpirate. Dvoje ušes nam je, da poslušamo drugih besede; a le eden jezik imamo za govorico. Človek bodi počasnega govorjenja, a nagel pa za poslušanje. Le eden organ nam je, da z njim duhamo.

Krščansko družino je postavil Bog na dva stebra, na moža in ženo. V zakonu naj bi bila mož in žena kot dve enako umerjeni očesi, kot dve ušesi. Vsaj v raju je bilo tako. Bog je namreč ženo ustvaril iz Adamovega rebra ter jo možu dal pomočnico in je izrecno označil njeno nalogo. Zakon bodi edin, nerazrušljiv! Mož naj vodi, žena naj sodeluje pri delu in skrbeh, bode naj mu pomočnica. Mož bodi ženi opora, oskrbnik in varuh njenega poštenja.

Kako naj pa ženska kot žena in mati ter gospodinja izpolnuje svojo važno nalogo in svoje dolžnosti, to je že sv. Duh v bukvah pregovorov (31, 10—30) označil: „Kdo bo našel močno ženo? Njena cena je ko reči iz daljnega in od zadnjih pokrajin. Srce njenega moža se nanjo zanaša in dohodkov mu ne bo manjkalo; ona mu skazuje dobro in ne hudega vse svoje žive dni, poišče si volne in prediva in dela po umetnosti svojih rok; še po noči vstaja in daje pridobitka svojim domačim in jedi svojim deklam. Z močjo si prepaše ledje in utrjuje svojo roko. Vidi, da je dobra njena kupčija, njena luč po noči ne ugasne. Svojo roko odpira ubogim in svoje dlani steguje proti potrebnemu. Ne boji se za svojo hišo sneženega mraza, zakaj vsi njeni domači imajo dvojno oblačilo. Svoja usta odpira modrosti in postava milosti je na njenem jeziku. Pregleduje pota svoje hiše in ne je brez dela kruha. Njeni otroci se vzdigujejo in jo blagrujejo, tudi njen mož jo hvali. Goljufiva

je prijetnost in prazna je lepota, žena, ki se boji Gospoda, ona bo hvaljena." To so nebeške besede, s katerimi sv. Duh opisuje pridno in skrbno gospodinjo, modro in bogaboječo ženo!

Lepó sv. Pavel popisuje vzor krščanske žene, ko pravi: „Žene bodite pokorne svojim možem, kakor je cerkev Kristu podložna in vdana.“ Ta apostol trdi, da naj bodo razmere med možem in ženo ista, kakor so med Kristom in med njegovo cerkvijo, ter da je zakon podoba zveze, ki je med Kristom in med njegovo cerkvijo. In v svojem pismu do Tita opisuje njeno spodobno vedenje rekoč: (II. 2, 9—15), „Žene naj se v poštenem oblačilu s sramožljivostjo in zdržljivostjo zaljšajo in ne s pletenimi lasmi ali zlatom ali z biseri ali z dragim oblačilom, ampak kakor se ženam spodobi, katere kažejo pobožnost z dobrimi deli. Žena naj se na tihem uči z vso podložnostjo (možu podložna naj se od moža uči). Ne pripustim pa ženi, da bi moža gospodovala, ampak tiha naj bo. Zakaj Adam je bil najpred vstvarjen, potlej Eva. In Adam ni bil zapeljan, žena pa je bila zapeljana v greh. Izveličana pa bo s porojenjem otrok, ako ostane v veri in ljubezni in posvečenji z zdržnostjo.“ In potem (II. Tim. 5, 4—8) naroča sv. Pavel svojemu učencu Timoteju: „Spoštuj vdove, katere so res vdove. Ako ima pa kaka vdova otroke ali vnuke, naj se uči najprej svojo hišo vladati in dobro za dobro povračevati starišem, (da jej otroci in vnuki povračujejo, kar so prejeli (sv. Ambrož) to namreč je prijetno pred Bogom. Katera je pa res vdova in zapuščena, naj upa v Boga in naj prebije v molitvah in prošnjah noč in dan. Zakaj katera v sladnosti živi, je živa mrtva. In to zatrdi, da bodo nesvarljive. Ako pa kdo za svoje in zlasti za domače nima skrbi, zatajil je vero in je hujši od nevernika.“ Nekatero mlade vdove pa so tudi lene in se navadijo po hišah hoditi, in niso samo lene, ampak tudi jezične in radovedne in govore, kar se ne spodobi. Hočem tedaj, da se mlajše omože, otroke rode, gospodinijo. Nadalje piše sv. Pavel svojemu učencu Titu II. 3—5. „Ti pa govori, da naj se stare žene sveto obnašajo, naj ne bodo opravljivke, ne obilnemu vinu vdane, dobro naj uče, pametno naj uče mlade žene, da bodo te ljubile svoje može, ljubile svoje otroke, da bodo pametne, čiste, trezne, za hišo skrbne, pokorne svojim možem, da se ne bo preklinjala Božja beseda.“ S temi besedami je glavni ženin poklic označen.

Krščanska vera je ženo povzdignila, paganstvo pa jo je ponižalo ter jo storilo nižjo od dekle. Naj bi bile žene zato hvaležne Kristu, ki je za nje tako lepo poskrbel, ter naj bi se ne prevzele, niti hotele strahovati može. Naj bi nikdar nobena ne rekla: „moja volja se mora zgoditi“, ampak k večjemu, kakor pravi sloveči Dunajski pridigar P. Abel T. J. naj bi rekla: „kaj pa, ko bi bilo tako“. One naj si prizadevajo izpolniti to, kar Bog od njih zahteva in od katerih dolžnosti jim bo odgovor dajati pri Božji sodbi. V neutrudljivi odločnosti zvestobi naj žena vodi gospodinjstvo, vsem domačim bodi ljubeznjiva oskrbnica, pazi naj vedno za blagor domačih ter naj

*) Kakor ste bili ženi na Dunaju, Hummel in Kučera, ki ste trpinčili svoji hčeri do smrti. Zato ju je to jesen sodnija k smrti obsodila. O grozovitih, zverinskih mater!

jim omili bivanje v domači hiši. Gospodinja je družini srce, ki v najlepši vzajemnosti ljubezen deli in prejema. Ona daje veljavo družini in zlasti na njenem delovanju sloni družine sreča, in v njenih rokah je zadovoljnost v zakonu. Ona more srca domačih bolj nase potegniti, kakor mož, pa je njen vpliv na domače tudi trajniši. Ona deluje tiho, pa njeno delovanje je blagonosno in vplivno. V vzgoji prekaša vsakega umetnika, kajti njeni otroci so plemenite stvari Božje. Umetnik tvori le mrtve podobe, sohe iz kamena, lesa ali malca ali kovine. Za vspesno izpolnovanje svoje naloge je žena prejela od Boga posebne zmožnosti in darove n. pr. potrpljenje in vstrajno krotkost, požrtvovalnost, samozatajevanje, dobrosrčnost, neko vabečo mikalnost, nežno čustvo in spretnost v gospodinjstvu. Treba je le, da se te lastnosti in zmožnosti s pomočjo božjo razvijajo, potem bode tudi njeno delovanje blagoslovljeno ter družini v veliko korist. Ona potem veliko premore. Dobra žena more borno hišo v raj spremeniti, moža na dom navezati, ter mu biti angelj varuh pri delu, trpljenju, v boju vsakdanjega življenja; ona more iz otrok izrediti dobre ljudi in pobožne kristijane. Hudobna žena pa naredi iz hiše pekel, moža od doma izganja, otroke zamenarja ter često zakrivi njihovo propalost, nesrečo in pogubo. Blagor družini, v kateri vlada dobra mati in žena, ki si je svesta svoje naloge, za katero se je skrbno pripravljala v svoji mladosti. Pri njej je vse soglasno umerjeno in ona vse lepo urejuje. Povsod se nahaja snažnost in lep red, vsaka reč je na svojem prostoru, vse se vrši v pravem času. Njeni stroški ne presegajo moževih dohodkov; tudi v malih rečeh je žena varčna. V njeni roki je moževa sreča. To ona ve. Zato ga ne strahuje, priredi mu pa prijetnega bivanja, kjer mu je vsak čas ljubeznjiv vsprejem. Dasi ste obleka in hrana priprosti, čedna je vender le obleka in hrana okusna, oboje pa je sad dela in zadovoljnosti z malim.

Vse drugače pa je v družini, kjer gospodinji žena, ki je mladostno nečimernost in lahkomišljenost prinesla v zakon, ki ne ume navadnih rečij, katerih se ni priučila. Nečimurnost in prevzetnost se boste ondi šopirile, dokler ne pride pomanjkanje v hišo. Nerednost in nesnažnost postanete možu zoperni, ki potem drugod išče tega, česar doma ne najde. Nezadovoljnost in nepotrpežljivost preženete ljubezen, na katere mesto se slednjič vsedeta prepir in kreg. Družinsko življenje bi bilo prijetnejše, ko bi marsikatera žena postala bolj varčna, priprosta in večja prijateljica domače hiše, ako bi ona znala domačo hišo možu omiliti. To se večkrat pogreša pri delalskih pa tudi pri gosposkih hišah tu, kot tam često prevladuje nečimurnost, hlepenje po zabavi in potratljivost.

Kakih zaslug si nabere ona žena, ki gre v se, svoje dejanje in nehanje vranava po božjih zapovedih ter si prisvoji krščanske ljubezni!

Iz družine vun se morajo ljudje in časi izboljšati. Versko npravni in gospodinjski del ima žena v svoji oskrbi. Ona ima temeljni versko-npravski vpliv na moža in otroke. Zato je Bog tako globoko ženski v srce vsadil hrepenenje po pobožnosti in čednosti, do poštenja in nežnega čustva. Ona je otrokom prva učiteljica veronauka.

Ona jim to ostane tudi potem, ko so otroci odrastli in se po svetu razidejo. Ako tudi kateri zaide na napačna pota, mati mu ostane vodnica po svojih poprejšnjih naukih, in ko se izgubljena ovca vrača domu, pri materi najde tolažbe in dobrega sveta. Ona močno vpliva na moževo srce. In mož, ki časih zapoveduje več tisoč možem, ne more zopervati, ter se pokori mili besedi svoje dobre žene.*)

Ako pa že žena dobrodejno vpliva na domačo družino, uspešna je ta njena delalnost tudi do bližnjega, zlasti kjer se jih k dobrodelnosti združi po več. Tako je pri dobrodelnih društvih, kakor pri Vincencijevi družbi,**) v kateri se žrtvujejo tudi žene ubogim in siromašnim družinam v prid.

Še eno opombo. Paganstvo je ženski spol globoko ponižalo, krščanstvo pa visoko dvignilo do veljave, ki pristoji ženskemu spolu po naravi in po poklicu. Nimajo pa prav oni, ki ženske preveč hvalisajo, čislajo, takorekoč obožavajo. Oni je smatrajo kot bitija druge vrste, ter je dvigujejo visoko nad možki spol. To se čisto dogaja v Ameriki in tudi v Evropi. S takim dejanjem in govorjenjem se le pospešuje ženski nečimernost, domišljavost in prevzetnost. In ako se ktera taka omoži, je nesrečna ne le ona, ampak mož in vsa družina.

Ženam pa je vekovit vzor ali ideal: Devica Marija, Božja porodnica, h kateri naj bi se dekleta in žene pozivljale v svojih potrebah, kajti pri njej bodo našle sočutnejše srce in kar najizdatneje pomoči.

Župnik Alojzij Kummer

Prvo slovensko romanje v Rim.

(Dalje.)

Z Bogom! ti preljubi dom.

Nar.

23. aprilja 1900.

Še jedenkrat sem se ozrl pri oknu venkaj in potem je bilo dosti. Izginilo mi je izpred oči tisto leseno skladišče pri kolodvoru in vlak se je splašil kakor čili konj v svojem razposajenju. Na nekaterih postajah, kot v Škofji Loki, Radoljici in na Jesenicah smo se ustavili, ker so se nam tu tudi pridružili novi romarji, ki smo jih vsi ra-

*) Verne in čiste žene so velika podpora prave vere, ne sicer z močjo in umom, pač pa s srcem in pogumom.

**) Istotako dobrodelna je družba sv. Cirila in Metoda — in kot ustvarjena za naše ženstvo. V Ljubljani je v bujnem delovanju za to družbo zedinjeno do mala vse odlično slovensko ženstvo. A tudi po deželi za družbo gori ženstvo tam, kamor je prodrila popolna slovenska olika in skrb za slovensko dečo, tujemu vplivu darovano ob jezikovnih mejah. Saj od naroda odpad provzročča skoraj povsod tudi omrzline v verskih zadevah. — Družba sv. Cirila in Metoda biva od prvega začetka do danes strogo na stalu vere, lojalitete in ljubavi do slovenskega rodu. V družbinih šolah v Trstu, Mariboru, Celji, Velikovi in od velike noči na Muti pa delujejo šolske sestre — prave pijonirke verskega in narodnega prepričanja med Slovenci. — K tej tu označeni družbi vas, slovenske žene in dekleta, vabi podpisano: pristopajte jej v kar najobilnejšem številu. — Kaj pa poznate vzvišenejega, kot je delo za vero in za domovino? — Zato si v sedanji dobi nismo v stanu misliti prave slovenske žene in ne pravega slovenskega dekleta — kojima bi mar ne bila naša družba sv. Cirila in Metoda.

Uredništvo.

dostno pozdravili in sprejeli medse. Izredno mi je ugajala na Jesenicah krasna, nova zastava katoliškega delalskega društva, ki je spremila svoje do postaje. Res lepo, a tudi drago delo!

Vlak je drdral dalje po gladki železni cesti, kar vedno dalje. Izginila nam je polagoma izpred oči dežela naša; drevo za drevesom, hiša za hišo, vas za vasjo; odpirala se je pa nova dežela, dosedaj nam skoro do cela neznana — solnčnata Laška. Mimo oken švigala so južna drevesa: lavorike, murbe, sočnata vinska trta, južni grmiči posuti s pestrim cvetjem — najkrasnejša pomlad! Vse je cvetelo, vse je živelo. — Oživel je tudi naše zmrzlo srce. — Na Kranjskem pomladi še ni bilo.

V Pontebi se ustavimo — to je prva postaja na laških tleh, kjer se menjavajo vozovi in sprevodniki in kjer se cenjenim romarjem pregledajo canjice in culice. V to poklicane osebe naj skrbe, da vsakdo, ki stopi čez mejo, plača pošteno mezdo od tobaka, ki ga nosi s seboj. Ne, — to ni res! Plačati je treba samo od tobaka, ki ga nosi tvoja culica; — žepi so prosti. To smo pa mi v vseh skrivnostih poučeni romarji izvedeli že preje in smo si od strahu pred strogo „revizo“ napolnili colnine proste žepa. Tako je menda bilo!

Prijetna je vožnja pri belem dnevu, dasi se tresesh in guglješ od zore do večera na železnih peresih. Prijetno je pravim, ker romarji si imajo toliko imenitnega povedati, če gledajo lahko pri oknu venkaj.

„Eh, svet je pa res velik, kdo bi si bil neki mislil! . . . Res je tako: kdor doma čepi, ta nič vreden ni! kajne oče!“ „Ti poglej no, poglej, ta-le cerkev je pa še večja kot pri nas!“ In piparji so našigali slovenske pipice in smodkarji pa črne smodke in sivkast dim se je valil nad našimi glavami, potem pa se izgubil pri oknih in durih venkaj med svet.

In tudi Evini spol si je vedel dosti povedati: najrazličnejša vprašanja so bila na dnevnem redu, ker časa je bilo seveda dosti.

„Uršika, uh, jaz sem pa karto izgubila?! Kaj bode neki z menoj?“

„Imela je ne boš!“ dostavi poredno njena tovarišica.

„I, kaj pa, če me v Rimu primejo!“ nadaljuje vsa potrta.

„Le nič se ne bojte, Mana, ne bodo vas prijeli v Rimu. Gospodu provincijalu bova povedale, kaj se je nama zgodilo in vse bode pri kraju; — sicer pa vsaka živa duša ve, da smo romarji in romarice sami pošteni ljudje!“

Tako sem torej posredoval, kakor sem vedel in znal v stiskah in potrebah.

In dan je minul in nastala je noč. S svojim črnim plaščem je, žal, zagrnila razgled po lepi okolici. V gosti temi smo se peljali skozi Venecijo in Emilijo.

Jaz pa sem sedel v tretjem razredu med frančiškansko skupino v drugem kotu in sem imel priliko gledati, kako so si ravnali in rahljali ne baš mehke pernice ti ubogi romarji. Blagor tistemu, komur se je posrečilo zazibati se na perotih sladkega spanja in trdih klopij v deželo sanj . . . Vsi drugi so govorili, poslušali, kimali in kinkali . . .

Toda kljubu velikanskemu drdranju vozov, in utrujenosti, ki smo jo čutili v udih, nismo zabili molitve: v našem vozu smo molili tri rožne vence, litanije in še kaj po vrhu.

Tako je minula prva noč — in prišel je drugi dan. Mrzlo je bilo jutro, ko smo se ustavili pri prvem cilju — v Loreti.

F. P.

(Dalje prihodnjič.)

I. Bratovske zadeve

molitvenega apostoljstva.

Nameni za mesec majnik 1900.

(Spis potrdili in blagoslovili sv. Oče.)

a) Glavni namen:

Pobožnost go božjega Srca Jezusovega.

b) Posebni nameni:

- 1.) **Sv. Juvencij.** Ljubezen do presv. Srca Jezusovega. Mnogo nevarno bolnih in umirajočih. Spreobrnjeni.
- 2.) **Sv. Marcolin.** Razkrinkanje socialističnih zapeljivalcev. Katoliško društveno življenje.
- 3.) **Binkoštna nedelja.** Oživljenje krščanskega duha med evropejskimi narodi. Državni in zrelostni izpiti. Katoliški svetovni kongres v Parizu.
- 4.) **Binkoštni ponedeljek.** Duhovniki in bogoslovci. Krščanski vladarji in njihovi svetovalci. Birmanci.
- 5.) **Sv. Bonifacij.** Društvo sv. Bonifacija. Misijonarji.
- 6.) † **Sv. Norbert.** Red premonstratencev. Krščansko socialna delalska društva. Varstvo očitne npravnosti.
- 7.) **Sv. Robert.** Cistercijanski red. Najbolj pozabljene verne duše v vicah. Učiteljska. Obujenje voditeljev katoliškemu ljudstvu.

N.

Raznoterosti.

Izpreobrnjenje valed papežev ponižnosti. Ko je vladal cerkev papež Gregorij XVI., prišla je v Rim nemška gospa na svojem potovanju po Italiji. Bila je protestantinja in polna sovraštva do papeštva in tudi poglavarja sv. cerkve, kakor je to pri protestantih večinoma v navadi. Nekega dne sreča blizo mestnih vrat papeža, ki se je peljal na izprehod. Tu jo prisili nevidna moč, da pade kar nehote z drugimi vred na kolena in prejme blagoslov od častitljivega starčka. To je napravilo nanjo v onem hipu tak utis, da se je topila v solzah in še dolgo potem, ko je bil sv. Oče že odšel, je klečala na svojem mestu. Ko naposled zopet vstane, povrne se jej zopet prejšnje nazorovanje in začne si očitati svojo, po njenem menenju, sramotno in nespodobno slabost. Saj je

vender — tako si je mislila — oni, pred katerim se je vrgla na kolena in kateri se nazivlja glavarja cerkve, grešnik kakor drugi — čemu mu torej skazovati tako češčenje? Vedno silneje raste njena jeza in nevolja nad onim dejanjem, in naposled se odloči, da si hoče dobiti zadoščenje s tem, da papežu naravnost v obraz očita njegovo prevzetnost in predrznost, saj je prav tako nepopolen človek kakor drugi. V ta namen se oglasi za avdijenco (zaslišanje) pri papežu in si ob enem naroči voz, da bi takoj po svojem drznem činu zapustila večno mesto. Gospa je bila zares tako pogumna, da je izvedla svoj naklep in vprašala papeža, kako se more imenovati namestnik Kristov, dasi je grešen človek? S svojo prirojeno milobo jej odgovori sv. Oče: „Akoravno to ve, da je grešnik in vsak dan (pri očitni spovedi ob začetku sv. maše) sam sebi pravi in Boga prosi, da mu vkljub temu vendar stoji na strani s svojo milostjo pri njegovi težavni službi, vendar ga zelo veseli, ako ga tudi drugi opozore na to, da se tem bolj živo in ponižno tega spominja.“ Ta odgovor je naravnost presenetil gospo. Zopet je občutila nekaj sličnega, kakor takrat, ko je srečala papeža na javni cesti. Gregor XVI. se je nato razgovarjal z njo o nekaterih najvažnejših točkah katoliške vere in je podaljšal obisek, da pouči gospo o raznih njenih zmotah. Vse to je tako vplivalo nanjo, da je začela takoj temeljito proučavati resnice sv. vere in kmalu na to s polnim prepričanjem pristopila v edino zveličalno cerkev.

M. K.

Kako je jud prav sodil o katoliški cerkvi. Dobo od l. 1309—1379 imenujemo „babilonsko sužnost“ katoliške cerkve, ker so takratni francoski kralji papeže pregovorili, da so zapustili večno mesto Rim in se za ta čas podali stolovat v Avinjon na Francosko. Takratni papeži so bili skoro sami Francozi kakor tudi kardinali, ki so je papeži zbirali krog sebe. Žal, da je del teh kardinalov vkljub svoji visoki časti večkrat kazal tudi svojo človeško naravo in živel ne kaj vspodbudno na papeževem dvoru. Toliko v pojasnilo naslednjemu! V onem času je v Genovi na Italijanskem živel zelo učen jud, ki se je hotel spreobrniti h katoliški veri. Preje je pa še hotel na lastne oči videti, kakšno je življenje na papeževem dvoru v Avinjonu. Ko je to željo razodel katoliškim svojim prijateljem, branili so mu ti in ga pregovarjali, ker bi morda ne znal ločiti med božjo oblastjo in človeško grešnostjo in bi utegnil omajati svoj sklep, da postane katoliški kristijan. A jud jih ne posluša, ampak gre v Avinjon in biva tamkaj vse leto. Za tem se vrne v Genovo in glej — ne več kot jud ampak kot goreč in pobožen kristijan. Na vprašanja, kakega vtisa je bil nanj papežev dvor, je izrekel znamenite besede: „Videl sem na stolu sv. Petra sedeti slabega grešnega človeka in to me je prepričalo, da katoliške cerkve ne vladajo ljudje, ampak, da jo ohranjuje, brani in vlada duh Božji.“

J.

Listek.

Družba sv. Cirila in Metoda. K zadnjemu izkazu pristaviti: „Ženska podružina v Gorici 100 K., in Iv. Drufovka v Gorici ob voščilu 150 K.“